

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART SAAREMAA VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	SAAREMAA VALD
TEEKAARDI KOOSTAJAD	Kairi Niit, Jaanika Tiitson, Renate Pihl
TOIMETAJAD	Tarmo Tuisk, Ulrika Hurt, Jaana Merisaar
MUU INFO	

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajanduslane teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID.....	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

- väike korraldatud jäätmeveo raames kogutud jäätmete ringlusevõtu protsent (24%), liigiti kogutava materjali madal kvaliteet
- segaolmejäätmete suhteliselt suur osakaal kogutavatest jäätmetest (2022. aastal kogutud 5473,55 tonnist jäätmetest oli 4592,7 segaolmejäätmeid)
- probleemiks elanikkonna suhteliselt madal keskkonnateadlikkus ning huvipuudus või soovimatus säästlikumate tarbimisharjumuste rakendamiseks

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSED TEEMAD:

- ringmajandusalane teavitustegevus
- jäätmemajanduse edendamine
 - probleemiks elanikkonna suhteliselt madal keskkonnateadlikkus ning huvipuudus või soovimatus säästlikumate tarbimisharjumuste rakendamiseks
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

VÄHEM PRIORITEETSED TEEMAD:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine

ÄRIMODELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

PRIORITEETSED TEEMAD:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Riiete ja jalanõude kogumine koostöös Humanaga. Lasterikkad ja Toidupank päästavad toitu.
- Hoonete ja teede ehituses kasutatakse suures osas kohalikku materjali: lubjakivi, dolomiit, liiv, kruus. Abrukal on hea näide. Samas on looduskaitselised piirangud, sh Vilsandil.
- Kuressaare Soojus kasutab kohalikku päritolu hakkepuitu. Palgipuud on vähe. Küll aga on kütte- ja paberipuud.
- On kogemust mööbli keskkonnahoidliku hankimisega.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

- Keskkonnahoidlike riigihangete (KHRH) edendamine vastavalt seadusandluse muutumisele. Huvi on eelkõige nende KHRHde vastu, mis ei tõsta teenuse/toote hinda.
- Uuring: Elanikkonna valmisolek või huvi ringmajanduses osaleda, millised ringmajanduse teemad kõnetavad vallaelanikke?
- CO₂ eelarve tegemine kaugemas tulevikus. Rohelise Kontori teemaga tegelemine.
- Ettevõtete uuring küsimuses, kes on valmis ringmajandusega tegelema või juba tegelevad.
- Informatsiooni jagamise platvormide loomine taaskasutuse ja ringlusse suunamise edendamiseks
- Ringmajanduse koordinaatori värbamine.
- Lisainfo Rohelise kontori sertifikaadi osas.
- Jäätmemajanduse arendamine.
- Informatsiooni jagamise platvormide loomine taaskasutuse ja ringlusse suunamise edendamiseks (kust leiab elanik kasutuskõlbuliku "vana" toote, kui ei soovi uut soetada).

VALDKONNAD, MIDA SÜSTEMAATILISELT KAARDISTADA:

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

Ringmajandusalane teavitustegevus

Jäätmemajanduse edendamine

Keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Rohelise Kontori sertifikaat

EMAS sertifikaat

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

- On vaja selgitada välja ettevõtete jääkide ja jäätmete vood.
- Väikesaarte elanikel võiks lubada kaitsealadel oma tarbeks puid raiuda. Hea oleks kui ei hoonestataks madalaid, pehme pinnasega alasid, mis vajavad eelnevat pinnasega täitmist
- Tänapäeval puudub kaardistus ettevõtete tootmisjääkide ja jäätmete kohta. Niisuguse kaardistuse võiks teha.
- Saaremaa ja Muhumaa moodustavad ringmajanduse vaates tervikliku koostööpiirkonna.
- Täiendava taastuenergia tootmise võimaldamiseks võrgu võimsuse kasvatamine.

VALDKONNAD, MIDA SÜSTEMAATILISELT KAARDISTADA:

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- tööstussümbioos
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- olulusringi hindamise rakendus ettevõtetele
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- tööstussümbioosi edendamine
- ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti ametikoha loomine
- ringmajanduskeskused / parandustöökojad / uuskasutuskeskused
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms
- maakondlikud koolitused, eksperdid

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- ringse linna/piirkonna projekt

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires)
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Ringmajandusalane teavitustegevus	Pidevalt
Jäätmemajanduse edendamine	Pidevalt
Ringmajanduse rakendamise kava	Lähemas tulevikus

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel	Lähemas tulevikus
Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil	Pidevalt

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

TEGEVUS	ELLUVIIMISE AEG
Elanikkonna valmisolek või huvi ringmajanduses osaleda, et teada, millised ringmajanduse teemad kõnetavad vallaelanikke.	Lähemas tulevikus
Ettevõtete uuring – kus ollakse valmis sellega tegelema või juba tegeldakse, kuid KOV-il puudub nende kohta info.	Lähemas tulevikus

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOOMIL

- Humana kauplused ja riiete-toodete ringlus ning taaskasutus

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Toetuse küsimise võimalused ringmajanduse arendamiseks;
- Ootame riigilt toetusmeetmeid, sh väike-ettevõtete toetamist ringmajanduse osas.

ETTEPANEKUD PUUDUVATE VÕI MUUTMIST VAJAVATE ÕIGUSAKTIDE OSAS

- Ehitusseadustiku käsitus ei soosi ehitusjäätmete ringlussevõtuga seonduva käsitlemist ehitustegevuse kavandamise etapis ning ka mitte hoonete kasutuselevõtul (õiguskantsleri seisukoht 09.09.2021 nr 6-4/211435/2105935). Ehk Õiguskantsler on siinkohal asunud seisukohale, et proportsionaalsuse kui ka otstarbekuse põhimõtetele viidates ei ole asjakohane nõuda hoonete projekteerimise või kasutuselevõtu etapis ehitustegevusega seoses tekkivate jäätmete tekke prognoosimist/käitluse kavandamist või ehitusjäätmete nõuetekohase üleandmise tõendamist.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Info puudub.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Puudulik.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Edasijõudnu - liigiti kogutavatele jäätmetele on määratud ringlusse võtmise määrad.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Baastase - minimaalse võrgustiku olemasolu (Pakendiseadus, paragrahv 171).

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Edasijõudnu - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse jäätmed vähemalt kolmes jäätmeliigis: segaolme-, paber- ja biojätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Baastase - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 24 tundi.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Edasijõudnu - jäätmejaam võtab vastu ehitusjätmeid.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Edasijõudnu - omavalitsuse veebilehel on leitav informatsioon jäätmeteket vältivate tegevuste kohta.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalasid?

Edasijõudnu - omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on eraldi käsitletud taastuenergiaalasid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik – viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, kooluts, infotund või kampaania aastas.